

Fullmäktige 16.11.2020 § 158

§ 158

Motion om att slopa byggande av betong och armerad betong och övergå till träbyggande

Beredning och upplysningar:
Martinsen Kimmo

fornamn.efternamn@esbo.fi
Växel 09 816 21

Förslag

Stadsstyrelsen

Fullmäktige antecknar redogörelsen för kännedom som svar på Mika Helenius och 13 andra ledamöters motion 27.1.2020 om att sätta igång ett lokalprogram för hållbar ekonomi och antecknar motionen som slutbehandlad.

Behandling

Beslut

Fullmäktige:
Stadsstyrelsens förslag godkändes enhälligt.

Redogörelse

Bordlagt 17.8.2020, 14.9.2020 och 19.10.2020.

Motionens innehåll

I sin motion av 27.1.2020 framför ledamöterna att man i Esbo ska sätta igång ett lokalprogram för aktiv hållbar ekonomi och helt och hållet avstå från användningen av betongbyggnader före år 2030 och i stället ska övergå helt till träbaserade lokallösningar.

I motionen för ledamöterna fram att byggande i betong och armerad betong enligt internationell forskning är orsaken bakom den allra största klimatbelastningen och klimatförändringen i världen. Forskning visar att upp till 30 procent av all klimatbelastning uppstår på grund av den betong och det stål som används för byggande och industriproduktionen som behövs för tillverkningen av den. Esbo stads program för hållbar ekonomi bör vara ambitiöst och en föregångare också inom stadens egna val av lokaler och byggande samt skapa nya områden för träbyggande så att staden blir en global föregångsstad.

I motionen ber ledamöterna staden att helt övergå till lokaler som är byggda i trä före år 2030.

Svar

Affärsverket Esbo lokaler har svarat på en motion 19.3.2018 om främjandet av användningen av trä i kommande byggprojekt. I svaret konstateras följande om träbyggande:

”Enligt Berättelsen om Esbo lyder ett av fullmäktigeperiodens mål ”i Esbo bygger vi ekologiskt hållbart” och en av åtgärderna lyder ”vi främjar träbyggande”. Dessutom godkände fullmäktige 10.9.2018 Bostadsprogrammet 2018–2021 i vars centrala mål och åtgärder (punkt D4, Den ekologiska hållbarheten i boendet) det konstateras att Esbo stad främjar träbyggande både vid nybyggnad och vid ombyggnad.

På ett möte mellan stadsdirektörerna i de sex största städerna (13.12.2017) gavs en motion om att stärka städernas tillväxt genom träbyggande. I motionen framförde stadsdirektörerna att varje stad ska utnämna ett nytt objekt eller område där ett speciellt mål blir att utöka antalet byggprojekt i trä och deras kvalitet. Målet är också att utveckla incitament för byggande med små utsläpp av växthusgaser.

I Finland genomförde arbets- och näringsministeriet ett nationellt program för träbyggande 1.1.2012–30.9.2015. Målet med programmet var att minska på byggandets klimatavtryck genom att märkbart utöka användningen av inhemskt trä i byggandet. Ett nytt program för träbyggande inleddes vid miljöministeriet och skulle pågå 1.8.2016–31.12.2018. Programmet har senare förlängts fram till 2021.

Trä används redan nu i relativt stora mängder i projekt som staden genomför. De flyttbara skolorna och daghemmen har haft konstruktioner som i huvudsak bestått av trä och varit mycket långt industriellt producerade, så som ett av programmets mål varit. Typskolan Niipperin koulu, det första skedet av Karhusuon koulu samt daghemmet Nuumäen päiväkoti är de senaste permanenta objekten som byggts i trä. Av dessa har daghemmet byggts på plats. Under år 2017 färdigställdes omkring 7 500 m² totalyta byggnader i trä, som antingen byggts på plats eller av element. Åren 2018–2019 byggdes daghem i Jupper, Frisans, Pajängen och Bergans, ersättande lokaler för Jupperin koulu samt skolan Aarnivalkean koulu, alla dessa av element och med en sammansatt totalyta på cirka 10 000 m². Utbyggnaden av Mankkaan päiväkoti byggs i massivt trä. Förutom i egentliga träbyggnader används trä också i hög grad i kompletterande strukturer, såsom i yttertak och fasader samt inne i lokalerna.

I allmänhet strävar man efter att använda trä på ett ändamålsenligt sätt, också med tanke på behovet av underhåll under byggnadens livscykel, som är större för träbyggnader än för många konkurrerande byggmaterial. Fukttekniskt sett är träbyggande mer krävande än med övriga material – speciellt med tanke på stommarna. Det krävs också en noggrannare fuktkontroll under användningen. Det är svårare att bygga stora objekt i trä än i andra material. I dessa förekommer ofta speciallösningar som gör det dyrare att bygga i trä än i sten – vilket innebär att man måste vara beredd på större kostnader.

Behovsutredningen av projektet Esbobornas hus håller på att köra igång. Det är meningen att användningen av trä i byggnaden iakttas till de delar som det är naturligt med tanke på projektets storlek och användningsändamål samt säkerhet. Träbyggande har i Esbo identifierats som ett sätt att främja miljömedvetet byggande. Fullmäktigeperiodens mål om att främja träbyggande stöder också detta. Esbo ingick ett samarbetsavtal om träbyggande med arbets- och näringsministeriet och

Aalto-universitetet 29.11.2012. Ett program för att främja träbyggande har gjorts för Esbo för åren 2014–2020 och arbetet med att genomföra programmet har pågått. Miljöministeriets program för träbyggande (2016–2021) sporrar också till träbyggande.

Förutom träbyggande behövs ändå också strukturer av armerad betong och betong. Trots att främjandet av träbyggande redan en tid varit modernt och olika projekt som ska främja träbyggande pågår, har träbyggande ändå inte vunnit mark inom offentligt byggande av flervåningshus för boende, kontorslokaler och affärslokaler. Bakom detta finns flera orsaker, till exempel höga kostnader, problem med ljud- och brandteknik, problem med att träkonstruktioner är ömtåliga för fukt, men å andra sidan också människornas uppfattning om hur hållbara träbyggnader är. Tills vidare verkar det också saknas tillräckliga standardiseringar och kostnadseffektiva lösningar i branschen. Rejält tilltagna trästrukturer kräver också i hög grad fogelement av stål och specialkompetens.

Att främja träbyggande är i sig självt motiverat och i många byggprojekt kan man utöka träbyggandets andel. Esbo stad försöker för sin del främja träbyggande och låter också bygga många träbyggnader, speciellt då det gäller flyttbara objekt.

Strukturer som vilar mot jord och bottenbjälklager, vilka också kan belastas av fukt, rekommenderas eller måste av tekniska skäl byggas av armerad betong. Å andra sidan är det varken nationellt eller globalt sett ändamålsenligt att begränsa konkurrensen mellan olika byggmaterial, vilket samtidigt håller kostnadsnivån på en skälig nivå och främjar produktutveckling. Stål och betong är båda viktiga grundläggande byggmaterial och i vissa strukturer är de till och med oersättliga. Eftersom tomterna för offentliga byggnader i Esbo är krävande är det inte möjligt att avstå från betong- och stålpålar vid grundläggningen eller stabiliseringen av mjuk mark och det stöder inte heller principerna för hållbart byggande.

Tillverkningen av cement och betongbyggande ger tillsammans upphov till lite över två procent av Finlands utsläpp av växthusgaser. I samband med detta gäller det att observera att majoriteten av betongen används i objekt där det i praktiken inte är möjligt att ersätta den med något annat material, till exempel i byggnaders grunder och i strukturer som vilar mot jord, i byggandet av infrastruktur och i miljöbyggande samt inom bland annat vindkrafts- och gruvindustrin.

Tillverkarna av stål- och betongprodukter har länge strävat efter att beakta de allt striktare krav som miljö- och klimatmålen innebär, både inom produktutveckling och inom tillverkningsprocesserna. De har som mål att i sin produktion minska på belastningen på miljön och klimatet. Båda industribranscherna informerar om detta också via sina egna intresseorganisationer.

Stål är ett av de material som är lättast att återvinna och använda på nytt, och dess kvalitet blir inte sämre av det. Stålindustrin uppger att återvinna råmaterial redan en längre tid utnyttjats för stålproduktion – på global nivå gäller detta nästan 30 procent av det stål som produceras. Betongprodukter kan också återvinnas både som byggnadsdelar och som kross. Med hjälp av produktutveckling och bland annat genom att använda hårdare ståltyper kan man nå lättare produkter som kräver mindre material. Då behövs också mindre stål för att man ska uppnå den bärighet som krävs. Ofta är konstruktioner i stål eller betong dessutom mindre benägna att orsaka problem vid olycksfall, till exempel vid bränder och vattenskador.

Affärsverket Esbo lokaler följer utvecklingen på byggbranschen och för byggprodukter och bygglösningar samt deltar i utvecklingen och främjandet av träbyggande inom ramen för sina resurser. Affärsverket undersöker också kontinuerligt sina möjligheter att främja träbyggande i sådana objekt som passar för det. På samma sätt handlar de också med övriga material.

Vid sidan av träbyggande pågår också andra åtgärder med mål att minska klimatavtrycket och åtgärder för miljömedvetet byggande. Målet med dessa är ett livscykelvänligt och hållbart byggande. Med tanke på byggprojektets klimatavtryck under dess livscykel uppnås den största nyttan genom en omfattande satsning på energieffektivitet då man vill minska på klimatavtrycket och belastningen på klimatet.

Ur en totalekonomisk synvinkel, med beaktande av livscykelmålen (klimatavtryck, byggnadsfysik, långtidshållbarhet) är det motiverat att utföra byggprojekt med de material som bäst lämpar sig för det aktuella ändamålet. Dessutom gäller det att handla klokt och med eftertanke då det gäller nya lösningar och material.

Byggbranschen har gott om erfarenhet av användningen av betong, stål, trä och olika slags stenmaterial från en lång tid. Användningen av alla dessa i en balanserad relation och på rätta ställen och med rätt strukturlösningar säkerställer att högklassiga byggnader och en högklassig miljö byggs på ett hållbart och miljövänligt sätt.

Tidigare beslut

Stadsstyrelsens lokal- och bostadssektion 18.5.2020 § 41

Förslag Tekniska direktören Olli Isotalo

Stadsstyrelsens lokal- och bostadssektion föreslår stadsstyrelsen att fullmäktige antecknar redogörelsen för kännedom som svar på Mika Helenius och 13 andra ledamöters motion 27.1.2020 om att sätta igång ett lokalprogram för hållbar ekonomi och antecknar motionen som slutbehandlad.

Beslut Stadsstyrelsens lokal- och bostadssektion:
Föredragandens förslag godkändes enhälligt.

Stadsstyrelsen 1.6.2020 § 206

Förslag Tekniska direktören Olli Isotalo

Stadsstyrelsen föreslår att fullmäktige antecknar redogörelsen för kännedom som svar på Mika Helenius och 13 andra ledamöters motion 27.1.2020 om att sätta igång ett lokalprogram för hållbar ekonomi och antecknar motionen som slutbehandlad.

Beslut Stadsstyrelsen:
Föredragandens förslag godkändes enhälligt.

Fullmäktige 17.8.2020 § 121

Förslag Stadsstyrelsen

Fullmäktige antecknar redogörelsen för kännedom som svar på Mika Helenius och 13 andra ledamöters motion 27.1.2020 om att sätta igång ett lokalprogram för hållbar ekonomi och antecknar motionen som slutbehandlad.

Behandling Ordförande Mykkänen föreslog understödd av Rossi att ärendet bordläggs.

Efter avslutad diskussion om bordläggning frågade ordföranden om ärendet kan bordläggas enhälligt. Eftersom ingen motsatte sig förslaget om bordläggning, konstaterade ordföranden att fullmäktige hade godkänt det enhälligt.

Beslut Fullmäktige:
Ärendet bordlades enhälligt.

Fullmäktige 14.9.2020 § 135

Förslag Stadsstyrelsen

Fullmäktige antecknar redogörelsen för kännedom som svar på Mika Helenius och 13 andra ledamöters motion 27.1.2020 om att sätta igång ett lokalprogram för hållbar ekonomi och antecknar motionen som slutbehandlad.

Behandling Råman föreslog understödd av ordförande Mykkänen att ärendet bordläggs.

Efter avslutad diskussion om bordläggning frågade ordföranden om ärendet kan bordläggas enhälligt. Eftersom ingen motsatte sig förslaget om bordläggning, konstaterade ordföranden att det hade godkänts enhälligt.

Beslut Fullmäktige:
Ärendet bordlades enhälligt.

Fullmäktige 19.10.2020 § 148

Förslag Stadsstyrelsen

Fullmäktige antecknar redogörelsen för kännedom som svar på Mika Helenius och 13 andra ledamöters motion 27.1.2020 om att sätta igång ett lokalprogram för hållbar ekonomi och antecknar motionen som slutbehandlad.

Behandling Ordförande Mykkänen föreslog understödd av Uotila att ärendet bordläggs.

Efter avslutad diskussion om bordläggning frågade ordföranden om ärendet kan bordläggas enhälligt. Eftersom ingen motsatte sig förslaget om bordläggning, konstaterade ordföranden att det hade godkänts enhälligt.

Beslut Fullmäktige:
Ärendet bordlades enhälligt.

Beslutshistoria